

MAGAZINE

2013

PANDA

N° 64 FEBRUARI - MAART - APRIL 2013
TRIMESTRIEEL - AFGIFTEKANTOOR BRUSSEL X - P309290

Dossier

Focus: 45 studenten geven hun energie aan WWF

DE NOORDPOOL: HET LAATSTE TOEVLUCHTSOORD VAN DE IJSBEER

GEEF ONS JOUW ENERGIE EARTH HOUR

20:30 Zaterdag 23 Maart 2013

5 CONCRETE ACTIES

laat je auto
in de garage
en ga op een
andere manier
naar het werk

zet de
verwarming
een graad
lager

eet een
maaltijd met
een lage
CO₂-impact

kies voor
groene energie

vervang oude
lampen door
spaarlampen

Ter gelegenheid van de 5^e editie van Earth Hour in België stellen we voor om iets meer te doen dan enkel de lichten een uurtje uit te schakelen.

Earth Hour 2013 betekent veel meer dan enkel jouw lichten doven. WWF nodigt je uit om vijf eenvoudige stappen te zetten om jouw impact op het milieu te verminderen. Help ons om een levende planeet door te geven aan onze toekomstige generaties. Voor meer informatie kan je terecht op www.wwf.be/earthhour.

EARTH HOUR: MEER DAN EEN SYMBOLISCHE ACTIE

Niemand twijfelt nog aan de werkelijkheid van klimaatopwarming die desastreuze gevolgen zou kunnen hebben voor mens en natuur. De verbranding van fossiele brandstoffen is de voornaamste oorzaak van klimaatopwarming: een duurzaam energieverbruik is dan ook de sleutel tot het aanpakken van deze crisis. WWF heeft aangetoond dat we wereldwijd tegen 2050 al onze energie uit hernieuwbare energiebronnen kunnen produceren.

Via Earth Hour ondersteunen miljeu-mensen jaarlijks onze strijd tegen de klimaatverandering en voor een duurzame energietoekomst. Onze campagne roept mensen op om ook in het dagelijks leven bij te dragen aan een wereld met uitsluitend hernieuwbare energie: thuis, via transport of door een duurzamer dieet. Samen kunnen we het tij nog keren!

Jan Vandermosten
Climate & Energy Policy Officer

INHOUDSTAFEL

In het kort 4-5

Focus
45 studenten geven hun energie aan WWF 6-7

Op het terrein
Een beestige klas, het WWF-Schoolteam 9

Eco-consument
Besparingen voor jou en de planeet 18

Eco-ontspanning
Nieuwe opmerkelijke
planten- en diersoorten 19

Bedrijven
bpost en WWF zetten zich in voor
een verantwoorde briefwisseling 20-21

Eco-shopping 22

Focus

Om de campagne van Earth Hour 2013 voor te bereiden, hebben we een oproep gedaan bij studenten van de opleiding "reclame". Wat is hun mening?

P. 6

DOSSIER
NOORDPOOL

**DE NOORDPOOL: HET
LAATSTE TOEVLUCHTSCOORD
VAN DE IJSBEER**

P. 10

Nationale Loterij
creëert kansen 6

COLOFON: Tijdschrift van WWF-Vlaanderen vzw. Alle rechten voorbehouden aan WWF. Het Pandalogo, het woord PANDA en de initialen WWF zijn handelsmerken van WWF. Reproductie van teksten is toegestaan – en wordt zelfs aangemoedigd – mits bronvermelding. • Coördinatie en redactie: Natacha Bertiaux • In samenwerking met: Sarah Beelen, Sonia Bonus, Marie-Noëlle Collart, Camille Deconinck, Sara De Winter, Caroline Steygers en Géraldine Louis • Realisatie: www.propaganda.be • Druk: Claes Printing, St-Pieters-Leeuw • Foto voorpagina: © Steve Morello / WWF-Canon • V.U. Damien Vincent, E. Jacquemainlaan, 90 – 1000 Brussel

EERSTE GECERTIFICEERDE MSC-TONIJNEN OP DE FIJI-EILANDEN

In de wateren van de Fiji-eilanden hebben de met de lijn gevangen Albacoretonijnen de MSC-certificering (Marine Stewardship

Council) ontvangen. Dit waarborgt een duurzame visvangst. Dit succes garandeert niet enkel het behoud van tonijn. Het betekent ook een grote vooruitgang om de toekomst op sociaal, cultureel en economisch vlak te verzekeren in de eilanden in de Stille Oceaan.

De MSC-certificering waarborgt een goed visbeheer, wat op die manier de economische toekomst van de eilanden verzekert. Het toegekende certificaat is gedurende 5 jaar geldig. Tijdens deze periode zullen de behaalde resultaten verder geanalyseerd worden.

De resultaten zullen toegankelijk zijn voor het grote publiek onder de vorm van jaarlijkse verslagen.

TELEURSTELLENDEN BIJEENKOMSTEN

2012 was een goedgevuld jaar op het gebied van internationale conferenties. Na Rio+20 over duurzame ontwikkeling in juni, was er eveneens de Biodiversiteitstop in oktober in Hyderabad (India) en de Klimaattop in december in Doha (Qatar). De Biodiversiteitstop heeft enkele positieve resultaten opgebracht, zoals de verdubbeling van de Noord-Zuid-financiering voor de biodiversiteit tegen 2015 en de vooruitgang in de bescherming van diepzeegebieden (Internationale wateren). Maar de resultaten zijn werkelijk onvoldoende om het verval van de biodiversiteit in de wereld tegen te gaan. Dezelfde teleurstellende vaststelling gold voor de Klimaatop: buiten de verlenging van het Kyoto-protocol werd geen enkele vooruitgang geboekt om het gevaar van de klimaatverandering te stoppen. Ondanks de hoogdringendheid schieten acties op internationaal niveau nog steeds te kort.

CUPCAKES OM TIJGERS EN OLIFANTEN TE REDDEN

Luca en Ruhne, twee jonge WWF-leden, wilden ons helpen in onze strijd tegen de illegale handel in bedreigde diersoorten, waaronder de tijgers en de olifanten. Zij hadden het lumineuze idee om een verkoop van cupcakes te organiseren ten voordele van WWF. Nogmaals onze oprechte dank voor dit mooie initiatief!

NIEUW IN DE SCHOLEN

Ons educatieteam heeft een nieuw pedagogisch pakket ontwikkeld: *Virunga in actie*.

Dit werkinstrument – gebaseerd op duurzame ontwikkeling – is zowel bedoeld voor de lagere als de middelbare scholen. Hiermee ontdekken de leerlingen de basis van het begrip duurzame ontwikkeling, door middel van een herbebossingsproject van WWF in Congo. Dit project mikt op de bescherming van het leefmi-

lieu – in dit geval het Virungapark – rekening houdend met de noden van de lokale bevolking. Heel wat parallellen werden ingevoerd tussen de levenswijze van de jongeren van bij ons en de levenswijze in Congo. Indien je leerkracht bent, kun je gratis de DVD en het pedagogisch materiaal aanvragen via www.wwf.be/school. Het materiaal is op maat gemaakt voor leerlingen van 10 tot 18 jaar oud.

EEN VOORBEELD-STRAF VOOR EEN TIJGER-MOORDENAAR

© naturepl.com / Edwin Giesbers / WWF-Canon

Een Russische jager werd onlangs schuldig verklaard voor het doden van een tijger in Siberië. Hij werd veroordeeld tot 14 maanden disciplinaire werkstraf en een boete van 18 500 dollar. Het betreft de derde veroordeling van gelijkaardige misdaden in drie jaar tijd. We zijn verheugd dat tijgerstropers op deze manier veroordeeld worden.

EEN BIJZONDER BELANGRIJKE BIJEENKOMST VOOR DE STRIJD TEGEN DE ILLEGALE HANDEL IN BEDREIGDE DIERSOORTEN

Van 3 tot 14 maart 2013 zal de 16de Vergadering van de Partijen van de overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde diersoorten (CITES) plaatsvinden in Bangkok (Thaïland). Dit is een zeer belangrijke conferentie. Wij voeren momenteel campagne tegen de illegale handel in bedreigde diersoorten en in het bijzonder de handel in olifanten, neushoorns en tijgers. Wij hopen de vruchten van onze internationale campagne te kunnen plukken in Bangkok. We hebben een aantal eisen voorgelegd aan de deelnemende regeringen, maar wij vragen hen voornamelijk om actie te ondernemen tegen de landen die hun engagement om te strijden tegen de illegale handel van deze drie diersoorten verwaarlozen. De illegale handel in bedreigde diersoorten is een misdaad die moet ophouden!

Help ons: teken de petitie op www.wwf.be/campagne. Bedankt!

Een olifant die ten noorden van Kameroen werd omgebracht voor zijn ivoren slag tanden.

© WWF-Canon / Green Renaissance

Earth Hour is de wereldwijde actie van WWF waarbij de lichten gedurende één uur gedoofd worden. Het is een symbolische actie die iedereen bewust wil maken van de positieve impact van energiebesparing op de natuur. Op 23 maart 2013 (van 20u30 tot 21u30) doen we opnieuw het licht uit voor de planeet.

Het creatieve team: Jérôme, Emilien, Antoine, Daniel en Michel Collart, docent creatie.

45 STUDENTEN GEVEN HUN ENERGIE AAN WWF

Sinds een aantal jaren neemt België actief deel aan deze internationale campagne. Voor de editie van 2013 willen wij bij WWF-België onze stempel drukken op dit project. Voor deze campagne hebben we beslist om samen te werken met studenten reclame! Niet minder dan 45 studenten uit de richting 'reclame' in de HELHa van Bergen (Haute Ecole Louvain en

Hainaut), hebben zich ten volle ingezet voor dit project. Met heel wat enthousiasme hebben ze zich ondergedompeld in het universum van Earth Hour, onder de leiding van Michel Pettau, Directeur van de vakgroep reclame en Michel Collart, hun docent creatie. Er werd een volledige week gewijd aan de vormgeving van ideeën en concrete projecten. Voor deze toekomstige

reclamemakers was dit hun eerste "echte" uitdaging in de reclamewereld.

Na 5 intense dagen, met gamen, onevenwichtige maaltijden en onnodige kopzorgen als enige pauzes, hebben ze ons hun concepten voorgesteld.

Na een ondraaglijke wachttijd van enkele weken viel het verdict: de studenten

kregen te horen welke voorstellen door ons weerhouden werden. Nu nemen de studenten actief deel aan de voorbereidingen voor de uitvoering van de officiële Earth Hour-campagne.

► Wist je dat?

Op 31 maart 2012, de dag van het vorige Earth Hour, heeft astronaut André Kuypers het doven van de lichten kunnen zien vanuit het Internationaal Ruimtestation.

Het Facebook-team: Valentine en Adrien

Presentatie van de briefing, maximale concentratie

Het team print/design: Benjamin, Laureen, Vincent en Remy

De betrokken studenten hebben ons een lief bericht gestuurd:

“We kregen de kans om deel te nemen aan dit prachtig avontuur, en willen daarom WWF-België heel erg bedanken om ons hun vertrouwen te geven. Het was met veel plezier dat we jullie onze energie en onze creativiteit gaven.”

ENKELE VOORBEELDEN VAN HET WERK VAN DE STUDENTEN IN HET KADER VAN EARTH HOUR:

IN 2012 HEEFT JOUW STEUN GELEID TOT
MOOIE SUCCESVERHALEN IN ONZE STRIJD
VOOR NATUURBEHOUD

1 miljoen ha:

Mozambique heeft het grootste zee- en kustreservaat van Afrika gecreëerd. Het betreft een gebied van meer dan 1 miljoen hectare.

200: op 14 december heeft het Belgisch federaal parlement een resolutie gestemd voor de bescherming van het Virunga Nationaal Park, waar meer dan 200 soorten zoogdieren leven.

De beestige klas

In het najaar van 2012 werkten tienduizenden schoolkinderen met hun klas rond het thema oceanen tijdens de campagne 'De beestige klas' van WWF. Ze maakten kennis met vele zeedieren en hun problemen. Klassen werden omgetoverd tot oceanen, kinderen en leerkrachten veranderden in vissen, schildpadden en albatrossen en sommige klassen maakten het zwembad onveilig met hun beestige zwemkunsten. Met een 'beestige' klasfoto

moesten de kinderen in één beeld het resultaat laten zien van hun klaswerk rond de oceanen. Na een zeer moeilijke selectieronde verkoos de WWF-jury uit de 150 prachtige inzendingen het eerste leerjaar van "De Zandloper" in Nijlen tot Beestigste klas van 2012. Naast deze felbegeerde titel mag de klas binnenkort op klasuitstap met WWF naar de GaiaZOO in het Nederlandse Kerkrade.

Het schoolteam in actie.

Het WWF- schoolteam

WWF heeft sinds vorig schooljaar een groep educatieve vrijwilligers die op bezoek gaan in klassen van het vijfde en zesde leerjaar van de lagere school. Tijdens een workshop van 100 minuten maken de kinderen kennis met WWF, het belang van biodiversiteit en de impact van de mens op de natuur. Al meer dan 2000 leerlingen volgden deze interactieve workshop.

Ben je leerkracht en ontvang je graag een vrijwilliger in je klas of heb je zelf interesse om educatieve vrijwilliger te worden, stuur dan een mailtje naar sara.dewinter@wwf.be.

DOSSIER NOORDPOOL

DE NOORDPOOL: HET LAATSTE TOEVLUCHTSOORD VAN DE IJSBEER

Als men naar de lang uitgestrekte ijzige vlaktes van het noordpoolgebied kijkt, zou men kunnen denken dat het Arctisch gebied onaantastbaar is. Nochtans zal dit ecosysteem er op het einde van deze eeuw volledig anders gaan uitzien. De temperatuur stijgt er twee keer sneller dan het mondiale gemiddelde. Het pakijs verdwijnt. De inwoners, zowel de dieren als de mensen, moeten hun levensstijl aanpassen. Het is hoog tijd om in actie te schieten om dit gebied doeltreffend te beheren en te beschermen.

GROTE UITDAGINGEN

Het smelten van het pakijs¹ gaat veel sneller dan de wetenschappers hadden voorspeld. De overlevingskansen van sommige lokale soorten - zoals de narwal, de zeehond, de walrus en de ijsbeer - hangen sterk af van deze smeltende ijsvlakte. Het smelten van het pakijs opent ook letterlijk de weg voor meer schepen, vissers en olie-exploitanten. De Noordpool bezit de grootste ongeschonden gasreserves ter wereld en enkele van de belangrijkste olievoorraden.

© www.JSGrove.com / WWF

¹ Met een laag ijs bedekt zee- of kustgebied.

DE NARWAL

De narwal (*Monodon monocerus*) is vooral gekend voor zijn lange hoorn. Die slagtand is eigenlijk zijn linkerhoektand. De mannetjes bezitten meestal slechts één hoorn, maar kunnen er soms ook twee hebben, of meer. Ze kunnen er soms helemaal geen hebben, maar dat is eerder zeldzaam. De vrouwtjes hebben geen hoorn, behalve in uitzonderlijke gevallen. De hoorn speelt een rol in de mannelijke dominantie. Recent studies tonen aan dat het ook bepaalde zintuiglijke capaciteiten heeft.

SOS

Als gevolg van de klimaatverandering is de narwal gedwongen om zijn gedrag en zijn migratieroutes aan te passen. Het is dan ook erg moeilijk om de gebieden te beschermen die hij doorkruist, aangezien deze constant veranderen. Wij moeten hen beter leren kennen om de nodige beschermingsmaatregelen te kunnen nemen.

Waarom het noordpoolgebied redden?

- Het herbergt miljoenen mensen die de natuurlijke bronnen gebruiken.
- Het is een uniek leefgebied voor heel wat diersoorten zoals de ijsbeer, de walrus en de zeehond.
- Het bevat een grote hoeveelheid natuurlijke bronnen, namelijk zoetwaterbronnen en visvoorraden.
- Het regelt het klimaat van de planeet.

WAT ZIJN DE BEDREIGINGEN?

Als gevolg van zijn lage bevolkingsdichtheid is de impact van de industriële ontwikkeling op het noordpoolgebied relatief gering. Momenteel veranderen de zaken. Door de klimaatverandering verdwijnt het pakij. Zonder de ijsbedekking zijn de grondstoffen gemakkelijker te ontginnen. Het noordpoolgebied wordt vanaf dan niet alleen bedreigd door de klimaatverandering, maar ook door de overexploitatie van grondstoffen. Volgens *United States Geological Survey* (het Instituut voor Geologie van de Verenigde Staten) zou de Noordpool 20% van de olie- en gasvoorraden bevatten die tot op vandaag nog niet ontdekt zijn. Het smelten van het pakij maakt toegang tot deze bronnen eenvoudiger, met als gevolg

dat er nog meer fossiele brandstoffen gestookt worden en dat de klimaatverandering versnelt. Wetenschappers voorspellen dat het pakij binnen één generatie in de zomer volledig zal verdwijnen. Zonder die ijslaag wordt de Noordpool blootgesteld aan nieuwe menselijke invloeden.

De rederijen zijn momenteel al bezig aan de constructie van gebouwen die operationeel kunnen zijn in de regio. Heel wat discussies over het potentiële gebruik van de noordpoolroutes om afstanden te beperken zijn al aan de gang. Het hele mariene ecosysteem wordt beïnvloed door de temperatuurveranderingen in het noordpoolgebied, wat kan leiden tot nog meer commerciële visvangsten in het Noorden. Het noordpoolgebied warmt twee keer

DE IJSBEER

De ijsbeer, waarschijnlijk één van de opmerkelijkste inwoners van de Noordpool, is de grootste vleeseter ter wereld. Zijn latijnse naam, *Ursus maritimus*, betekent “zeebeer”, een naam die goed bij hem past aangezien hij het grootste deel van zijn tijd in het water of op het ijs doorbrengt.

SOS

Alle recente studies geven aan dat het pakijns aan een alarmerende snelheid smelt. We moeten snel handelen als we ervoor willen zorgen dat ijsberen kunnen overleven. Als roofdier wordt de ijsbeer blootgesteld aan grote hoeveelheden schadelijke stoffen die hij via zijn voedsel opneemt. De lokale voedselketen bevat inderdaad aanzienlijke hoeveelheden chemische stoffen. WWF werkt met de lokale bevolking en de betrokken overheden samen om het best mogelijk beheerplan vast te leggen voor het laatste stuk pakijns dat zal overblijven wanneer de rest gesmolten zal zijn: het laatste toevluchtsoord op het ijs (zie “WWF in actie”).

© François Pierrel / WWF-Canon

De ijsbeer leeft in het noordpoolgebied. Het is zijn enige leefgebied. Pinguïns leven niet op de Noordpool.

sneller op dan het wereldgemiddelde. De diersoorten, de ecosystemen en de bevolking worden met nieuwe uitdagingen geconfronteerd. Degenen die het meeste risico lopen zijn de dieren die afhankelijk zijn van het ijs: ijsberen, sommige soorten zeehonden, walrussen en enkele walvissen. Maar wat minder zichtbaar is, zijn de kleinere organismen (zoals krill bijvoorbeeld) die het arctisch ecosysteem voeden. Zij lopen ook een groot gevaar. Zelfs op het vaste land worden de effecten van de verandering gevoeld.

Bepaalde populaties van wilde rendieren nemen af, mede als gevolg van de klimaatverandering. Maar de opwarming van de Noordpool wordt ook

gevoeld op wereldwijde schaal. Het verlies van reflecterend ijs en sneeuw op de Noordpool betekent dat de hele aarde aan het opwarmen is en dat gasen zoals methaan - die nu nog gevangen zijn in het ijs - kunnen vrijkomen. Dat zal de globale opwarming van de aarde nog meer doen toenemen.

WWF IN ACTIE

De overlevingskansen van de diersoorten die in het Arctisch gebied leven, zijn afhankelijk van de ijsvlakte. Jammer genoeg smelt deze aan een alarmerend tempo. Dit is de reden waarom we er alles aan willen doen om het overblijvende gebied nog te beschermen.

© Kevin Schafer / WWF-Canon

DOSSIER NOORDPOOL

© Paul Nicklen/National Geographic Stock / WWF-Canada

DE WALRUS

De walrus is gemakkelijk herkenbaar dankzij zijn grote en indrukwekkende slagstanden. In het verleden werden ze bedreigd door de commerciële jacht. Tegenwoordig moeten ze het hoofd bieden aan de klimaatverandering.

SOS

Het smelten van het pakijjs als gevolg van de klimaatverandering dwingt de walrussen om samen te komen op het vaste land, met dodelijke gevolgen. Ze worden gedwongen om samen te komen in grote groepen, wat kan leiden tot gewelddadige schermutselingen die vaak slecht aflopen, vooral voor de jongen. Wij streven ernaar om de Noordpool te beschermen, zodat het de diersoorten kan blijven verwelkomen die momenteel hun leefgebied zien verdwijnen.

EEN VEILIGE THUIS CREËREN

Wij focussen op een gebied dat als natuurlijk 'vangnet' zal dienen voor de diersoorten van de Noordpool. Het gaat om een vaste ijsvlakte in het noorden van het noordpoolgebied. Dit gebied is zo groot als Frankrijk en Spanje samen en zou volgens wetenschappers de plaats zijn waar het zomerzee-ijs het langst zal standhouden. Wij noemen dit gebied het 'Last Ice Area'. Om dit te beschermen werken we samen met de lokale bevolking om efficiënte maatregelen te treffen voor zowel fauna als plaatselijke gemeenschappen.

DE IJSBEER BETER BEGRIJPEN

Om te achterhalen hoe we de ijsbeerpopulatie het best beschermen, moeten we ze eerst beter begrijpen. Daarom voorzien onze onderzoekers sommige ijsberen van een halsband met een zender. Sinds 2007 volgen we hen via satelliet om hun gedrag beter te begrijpen. Die belangrijke studie helpt ons om de impact van de klimaatverandering, de chemische producten en andere bedreigingen

voor de ijsbeerpopulatie beter te gaan onderzoeken. Dankzij dit onderzoek weten we nu wanneer de vrouwelijke ijsbeer in haar hol kruipt, wanneer zij opnieuw naar buiten komt met haar kleintjes en welke afstand zij elke dag aflegt. Wij brengen hun verplaatsingen in kaart. Na verloop van tijd zal deze informatie ons in staat stellen om veranderingen of aanpassingen door te voeren. Zo zullen we bijvoorbeeld kunnen zien waar de ijsberen naartoe gaan

en hoe ze omgaan met de oppervlakte van het pakijjs wanneer dit bijzonder klein is in de zomer.

CONFLICT VERMIJDEN

Het pakijjs verdwijnt zienderogen. Of het nu om te jagen of zich te voeden is, de ijsberen zijn gedwongen om meer en meer tijd door te brengen op het vaste land. Sommige bevolkingsgroepen klagen over de aanwezigheid van de ijsbeer rondom hun dorp.

© Jon Aars / Norwegian Polar Institute / WWF-Canon

Wist je dat?

De slagstanden van een walrus kunnen wel 1 m lang zijn.

Deze situatie is zowel voor de mensen als voor de ijsberen gevaarlijk. Om het risico op een conflict te minimaliseren, overleggen we met de lokale bevolking om samen de beste oplossing te vinden. We hebben eveneens patrouilles georganiseerd die verantwoordelijk zijn om toezicht te houden en - indien nodig - de beren weg te jagen van de dorpen.

DE ACTIE ONDERSTEUNEN

We moedigen de regeringen aan om oplossingen te vinden om de ijsbeer en de andere diersoorten van de Noordpool te redden.

In 1973 hebben 5 deelstaatregeringen waar de ijsberen wonen (Canada, Verenigde Staten, Noorwegen, Rusland en Denemarken) een verdrag getekend om de Noordpool te beschermen.

In 2013 organiseren wij een nieuwe top waar de veertigste verjaardag van het verdrag gevierd zal worden en waarbij de uitdagingen en de oplossingen voor de bescherming van de ijsbeer bepaald zullen worden voor de komende veertig jaar.

© WWF-Canon / Richard Stonehouse

8 landen zijn erkend als de Arctische Staten: Canada, de Verenigde Staten (met Alaska), Denemarken (met Groenland), Rusland, Noorwegen, Zweden, Finland en IJsland.

© Wild Wonders of Europe / Peter Cairns / WWF

HET RENDIER

Het rendier is een kenmerkend dier van de poolcirkel. Door op de Noordpool te leven, bleef het beschermd van de industriële ontwikkeling. Maar dit is niet langer het geval, aangezien de verkenningen naar mineralen en olie steeds meer naar het Noorden komen.

SOS

De klimaatverandering verandert de verdeling van de vegetatie. De rendieren en kariboes moeten zich aanpassen. De industriële ontwikkeling verplaatst zich steeds meer naar het Noorden toe. Dat is waarom het belangrijk is om voldoende ruimte te behouden rondom de bewoners, zodat de rendieren en de overige dieren die er leven zich kunnen aanpassen aan de klimaatverandering.

DOSSIER NOORDPOOL

© Andrey Nekrasov / WWF-Canon

DE BELOEGA'S

Beloega's zijn heel sociale zoogdieren die samen leven, jagen en migreren. De groepen variëren van enkele tot honderden individuen. Hun voorhoofd heeft de vorm van een bult, is zeer flexibel en kan van vorm veranderen. Die eigenschap zorgt ervoor dat ze verschillende gezichtsuitdrukkingen kunnen hebben en dat ze een hele reeks "geluidjes", gekletter en gefluit kunnen voortbrengen, wat hen de bijnaam "zeekanaries" opgeleverd heeft. Die geluiden worden waarschijnlijk gebruikt om te communiceren met de andere beloega's en om hen te helpen hun voedsel te vinden door "echolokalisatie".

SOS

Hoewel de beloega's niet beschouwd worden als bedreigd, brengt het verlies van hun leefgebied als gevolg van menselijke bebouwingen langs de kust de dieren geleidelijk in gevaar. De vervuiling door giftige stoffen voegt nog een extra bedreiging toe.

VECHTEN TEGEN DE KLIMAATVERANDERING

Wij moedigen de gemeenschappen, bedrijven, regeringen en internationale organisaties (zoals de Verenigde Naties en de Europese Unie) aan om hun uitstoot van broeikasgassen te verminderen door het terugdringen van ontbossing, door de energie op een meer verantwoorde en efficiënte manier te gebruiken en door gebruik te maken van schone en hernieuwbare energiebronnen. Wij helpen ook de gemeenschappen, organisaties en overheden om inzicht te krijgen in de onlosmakelijke band tussen mens en natuur en zich aan te passen aan een voortdurend veranderende wereld.

© Mario Farinato / WWF-Canon

Arctic Home

Sinds 2007 werken we samen met Coca-Cola rond verschillende milieukwesties: de bescherming van zoetwaterbronnen, de strijd tegen de klimaatverandering, duurzame landbouw (suiker, citrusvruchten en maïs) en bosbescherming (via de vermindering van de verpakkingen). Hier volgen enkele resultaten: in 2011 heeft Coca-Cola zijn CO₂-uitstoot in België met 14% verlaagd; eind 2011 heeft het bedrijf zijn waterverbruik verminderd met 20% ten opzichte van 2004; het bedrijf heeft zichzelf ook een aantal objectieven opgelegd die ze tegen 2015 zouden moeten bereiken: 50% van zijn suikerleveranciers zullen Bonsucro-gecertificeerd moeten zijn (een label dat duurzame suiker garandeert - www.bonsucro.com).

Coca-Cola wil onze projecten ter bescherming van de ijsbeer ook financieel steunen.

Hun engagement heeft ervoor gezorgd dat meer dan 1 miljoen dollar (meer dan 759 000 euro) werd geïnvesteerd in deze projecten. Wij hebben onder andere al heel wat acties op het terrein kunnen ondernemen en halsbanden met radiozenders kunnen plaatsen om de ijsberen te volgen, alsook onderzoeksmateriaal kunnen aankopen. In 2011 werd de campagne Arctic Home georganiseerd in Canada en in de Verenigde Staten, een fondsenwervingsactie die opgezet werd om ons noordpoolprogramma te ondersteunen. Begin 2013 werd de campagne Arctic Home in Europa gelanceerd. In dit kader heeft Coca-Cola zich ingezet om ons programma te ondersteunen met een gift van één miljoen euro per jaar gedurende drie jaar.

©naturepl.com / Martha Holmes / WWF-Canon

DE GROENLANDSE WALVIS

Op deze belangrijke diersoort van het noordpoolgebied werd op grote schaal gejaagd, wat hun populatie sinds de 17e eeuw aanzienlijk heeft doen afnemen.

SOS

Er werd op Groenlandse walvissen gejaagd voor hun lange baleinen (ook baarden genoemd - lange hoornplanten in de bek van de walvis die ervoor zorgen dat plankton (kleine schaaldieren en krill) waarmee ze zich voeden wordt tegengehouden) en voor hun speklaag. Hun traagheid zorgt ervoor dat het gemakkelijke prooiën worden. Tot de vorige eeuw werd er op de walvissen gejaagd voor hun olie, hun vlees en hun baleinen. Daarom worden ze vandaag als bedreigd beschouwd in vele landen. Dankzij de stopzetting van de jacht en dankzij beschermingsmaatregelen, doen enkele populaties het beter. Vandaag worden de walvissen bedreigd door het verlies van hun leefgebied en door de giftige producten die zich opstapelen in de oceaan, wat hun gezondheid en hun voortplantingscapaciteit kan aantasten.

Waar wordt jouw geld voor gebruikt?

- Een deel van de verworven fondsen zullen ingezet worden voor onderzoek naar de beste manier om de 'Last Ice Area' te beschermen.
- We zullen ook de lokale gemeenschappen opleiden zodat zij de beste manier vinden om de ijsberen op afstand te houden van dorpen, namelijk door het nodige materiaal aan te kopen (sneeuwmoto's, terminals voor satellietcommunicatie, beerbestendige vuilnisbakken, ...)
- Wij zullen acties ondernemen om tegen de klimaatverandering te strijden en om de impact ervan in de regio – waaronder de Noordpool – beter te begrijpen, om zowel de levensomstandigheden van de bevolking als de fauna te helpen om zich aan te passen aan deze veranderende wereld.

Meer informatie op: www.arctichome.be.

Ook jij kan helpen!
Elke euro die je ons
schenkt helpt ons om onze
impact te versterken.

© Michel Terrettaz / WWF-Canon

BESPARINGEN VOOR JOU EN DE PLANEET

Ter gelegenheid van Earth Hour stellen we je voor om verder te gaan dan enkel het doven van de lichten. Hieronder volgen enkele tips om energie te besparen bij jou thuis.

Stel je voor: je bent aan het eten, maar één op de drie happen valt op de grond. Dit is precies wat er gebeurt met ons elektriciteitsverbruik. Ongeveer een derde verdwijnt omdat niemand gebruik maakt van een toestel

onder spanning, lichten aangelaten worden in lege bureaus, kantoren voorzien worden van airconditioning tijdens het weekend. Wij kunnen deze verwiksting nochtans gemakkelijk verminderen. Ontdek hoe:

SLAAPKAMER

- Vermijd de radioweekers en halogeenlampen die tot 100 kWh in slaapstand verbruiken

BADKAMER

- Verlaag de temperatuur van je boiler van 80°C tot 60°C en bespaar 1400 kWh
- Plaats waterbespaarders op de kranen en de douche en bespaar zo 700 kWh (voor de productie van warm water)
- Laat het water niet lopen terwijl je je tanden poetst en was je handen met koud water. Je zult 250 kWh besparen

WOONKAMER

- Vervang gewone lampen door energiebesparende lampen. Dit kan je een besparing opleveren van 250 kWh per jaar
- Laat jouw televisietoestellen, decoders of HiFi-keten niet aanstaan. Je zal 400 kWh besparen per jaar
- Verlaag de thermostaat van je verwarming met één graad en bespaar 125 l olie

KEUKEN

- Regel de temperatuur van jouw koelkast tussen 5°C en 7°C, je zult jouw verbruik verminderen met ongeveer 100 kWh
- Door gebruik te maken van het besparend programma van jouw vaatwasmachine zal je 600 kWh besparen

WASMACHINE

- Laat jouw machine enkel werken als ze helemaal vol is. Was op 60°C in plaats van 95°C en op 40°C in plaats van 60°C. Vermijd de voorwas. Hierdoor bespaar je 200 kWh

**MET EENVOUDIGE HANDELINGEN
KAN JE AL HEEL WAT BESPAREN,
ZOWEL IN HET VOORDEEL VAN
JOUW PORTEFEUILLE ALS
VOOR DE PLANEET!**

Nieuwe opmerkelijke planten- en diersoorten ontdekt in de Mekongdelta

© Gábor Csorba

© Helmut Steiner

© Peter Paul van Dijk_Darwin Initiative

© Jodi J. L. Rowley

Een vleermuis met een 'duivelse' kop, een blind visje dat in ondergrondse wateren zwemt, een slang met ogen die eruit zien als robijnen en een kikker die tjilpt als een vogel.

Dit zijn enkele voorbeelden van de 126 nieuwe diersoorten die werden ontdekt in de Mekongdelta. Ze worden allemaal opgenomen in ons rapport 'Extra Terrestrial'. Ontdek ze allemaal op: www.panda.org.

EEN DAG PER WEEK ZONDER VLEES. WAAROM?

- Om de planeet te redden: 1/5 van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen is afkomstig van de vleesindustrie.
- Voor een rechtvaardigere wereld: als wij minder vlees eten, is er meer grond beschikbaar voor de

teelt van voedsel voor biobrandstof, of gewoon voor de natuur.

- Om voor jezelf te zorgen: minder vlees eten is goed voor je gezondheid.
- Om nieuwe smaken te ontdekken: nieuwe kookboeken, nieuwe restaurants, ...

SEITAN STOVERIJ

INGREDIËNTEN voor 4 personen:

- ▶ 2 el olijfolie ▶ 500 g seitan
- ▶ 4 sjalotten ▶ 2 grote wortels (geschild en in stukjes gesneden) ▶ 3 teentjes knoflook ▶ 2 el tomatenpuree
- ▶ 750 ml pinot noir
- ▶ 250 ml groentenbouillon
- ▶ handvol verse peterselie ▶ 1 laurierblad
- ▶ 1 tl gedroogde tijm
- ▶ 15 zilvruitjes (gepeld) ▶ 3 tl bloem ▶ 2 tl margarine ▶ zout en peper

BEREIDINGSWIJZE

Verwarm de olijfolie in een grote kom op een matig vuur. Voeg de seitan toe en bak de stukjes aan beide zijden gaar. Verminder het vuur en voeg de sjalot, wortels en look toe en laat 3 minuten stoven. Voeg de tomatenpuree toe en laat nog 2 minuten stoven. Voeg de wijn en voldoende groentenbouillon bij de seitan zodat de seitan voldoende ondergedompeld is. Voeg de peterselie, het laurierblad, tijm en zilvruitjes toe en breng aan de kook tot alle groenten gaar zijn. Schep de seitan, wortels en zilvruitjes in een kom en hou warm. Mix de bloem met de margarine. Voeg dat mengsel bij de saus en laat inkoken tot de saus ingedikt is. Verwijder het laurierblad en breng op smaak

met zout en peper.
Giet de saus over de seitan en garneer met verse peterselie.

bron:
www.donderdagveggiedag.be

BPOST EN WWF ZETTEN ZICH IN VOOR EEN VERANTWOORDE BRIEFWISSELING

Met meer dan 30 000 medewerkers, is bpost een van de eerste werkgevers in België. Het bedrijf zorgt voor de postverdeling op het hele Belgische grondgebied, wat een postdienst voor ongeveer 4,5 miljoen gezinnen voorstelt.

Als we de actuele milieukwesties onder handen willen nemen, is bpost een onvermijdelijke partner. Dit is de reden waarom WWF en bpost sinds 2009 een samenwerking hebben die op 3 luiken steunt: een luik 'milieu' dat een aanpak voorziet voor de ecologische impact van het bedrijf, een luik 'communicatie' ter attentie van de belanghebbenden (medewerkers van bpost, klanten, leveranciers, partners, ...) en een luik 'fundraising' om de projecten van WWF te ondersteunen.

EEN ACTIEPLAN GEDURENDE 3 JAAR

Sinds 2009 werken bpost en WWF samen om de milieustrategie voor het bedrijf te bepalen.

In een eerste fase werd Ecofys, een onafhankelijk consultancybedrijf, aangesteld om de objectieven rond CO₂-

vermindering en het energieverbruik van bpost te bevestigen. Die discussies hebben geleid tot een strategie voor verantwoord papierverbruik. Dit leidde dan weer tot een ontmoeting tussen bpost en de verantwoordelijken van FSC-België, het Belgische bureau van de internationale organisatie voor duurzaam bosbeheer.

Om zijn ecologische voetafdruk te verlagen, heeft bpost verschillende acties ondernomen, waaronder:

- het behalen van een ISO 14001-certificaat (omtrent het milieumanagement) en de uitvoering van energie-

audits in de voornaamste gebouwen van bpost. Die verschillende stappen hebben de energie-efficiëntie verbeterd op het vlak van verlichting, computerapparatuur, isolatie en verwarmingssystemen. In Verviers werd zelfs een gebouw ingewijd met een laag energieverbruik.

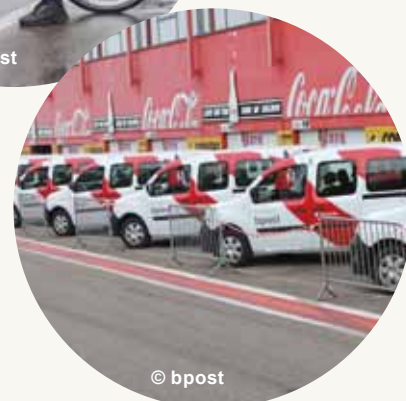
Op het vlak van mobiliteit werkt bpost aan de aanpassing van zijn wagenpark dat sinds 2010 6000 camionnettes, 3000 motorfietsen, 400 vrachtwagens en 3500 fietsen, waaronder 2500 elektrische fietsen telt.

In 2012, heeft bpost zijn objectieven bereikt: een vermindering van de CO₂-

-15%

Om zijn ecologische voetafdruk te verlagen heeft bpost zijn energieverbruik verminderd met 15% (basisjaar 2005)

bpost geeft een opleiding over ecorijden aan zijn bestuurders om het brandstofverbruik te verminderen.

uitstoot met 35% (in vergelijking met basisjaar 2007), een vermindering van energieverbruik met 15% (in vergelijking met basisjaar 2005) en 99% FSC-papier voor intern verbruik. Ten slotte werden de laatste jaren verschillende maatregelen ondernomen om de werknemers te sensibiliseren voor een verantwoord papierverbruik. In het kader van de samenwerking – en als gevolg van een studie geleid door Ecores (onafhankelijke consultant in duurzaam verbruik) – werd een actieplan opgezet om het papierverbruik te optimaliseren en verantwoord gebruik voorrang te geven. bpost heeft op die manier zijn volumes van drukpapier beduidend verlaagd. Vandaag is 99% van hun papieraankopen FSC-gecertificeerd of gerecycleerd. Bovendien hebben bpost en WWF samengewerkt aan een informatieve brochure over papierverbruik op basis van veelgestelde vragen. Het doel van dit document is om het personeel en de klanten te informeren over de acties van bpost op dit gebied, alsook over diverse kwesties in verband met de papierconsumptie. Sinds juni 2012 heeft de drukkerij van Mechelen ook de FSC-certificering verkregen voor het hele productieproces van de postzegels. Vandaag mag bpost trots melden dat het één van de eerste postbedrijven ter wereld is die nog enkel FSC-postzegels aanbiedt.

bpost is een van de eerste postbedrijven ter wereld die 100% van zijn postzegels op FSC-papier aanbiedt.

BPOST MOET EEN LEIDERSCHAPSPOSITIE INNEMEN

Ook dit jaar werken bpost en WWF samen om de ecologische voetafdruk van het bedrijf te verminderen. Het doel is om de inspanningen op het vlak van besparing (CO₂, energie, afval, ...) voort te zetten, en meer in het bijzonder om de CO₂-uitstoot gelinkt aan het vervoer te verminderen. Als publiek bedrijf verwachten we ook dat bpost een leiderschapspositie kan hebben in de sector!

EEN BELANGRIJKE HEFBOOM

bpost is ook een gigantische hefboom om een maximum aantal mensen te sensibiliseren op het vlak van grote milieukwesties. Met meer dan 30 000 medewerkers en een postdienst voor meer dan 4,5 miljoen Belgische huishoudens, rekenen we op bpost om ons de middelen te geven om onze berichten door te geven en het belang van gedragsverandering voor een levende planeet te benadrukken!

ECO-SHOPPEN

OP ONTDEKKING IN DE PLANTENWERELD

Kom één van de grootste botanische tuinen in Europa ontdekken! Op slechts 3 km van het Brusselse Atomium bevindt zich een historisch domein van 92 ha vol plantencollecties voor de natuurliefhebbers. Je kan er prachtige wandelingen maken met je gezin tussen de honderdjarige bomen of kennis opdoen over boomsoorten, tropisch of niet. 18 000 plantensoorten wachten op jou! Kom deze plantencollecties in open lucht bewonderen. Ze zijn zowel mooi als interessant: geneeskrachtige planten,

kruiden, rhododendrons, naaldbomen, esdoorns, ... Elk seizoen is een festival van geuren en kleuren. In de Nationale Plantentuin van Meise ontdek je een heel andere wereld. De serres bieden onderdak aan orchideeën, palmvarrens, cactussen, exotische bloemen, ... Ook de Evolutieserre zal jouw aandacht trekken: je ontdekt er hoe de planten 450 miljoen jaar geleden de aarde hebben gekoloniseerd, welke planten de dinosaurussen omringden en hoe ze tot op vandaag zijn geëvolueerd ...

Als lid van WWF geniet je van een korting op de toegangsprijs!

Scottex Naturals, 100% gerecycleerd en FSC-gecertificeerd

In 2011 ging WWF International een partnerschap aan met de groep Kimberly-Clark, een Amerikaans bedrijf dat onder andere de merken Kleenex, Scottex en Huggies verkoopt. Het doel is een verantwoord papiergebruik te verzekeren voor alle producten van het bedrijf (meer info op www.wwf.be). In België ligt de focus op dit moment op het toilet papier.

Daarom kan je voortaan een nieuwe soort toilet papier van 'Scottex Naturals' vinden, gemaakt op basis van 100% gerecycleerde en FSC-gecertificeerde vezels. Een mooi voorstel voor je volgende boodschappenlijst. Bovendien steun je bij aankoop van 'Scottex Naturals' ook de projecten van WWF!

IKEA zet zich in voor Earth Hour

Tegen 2016 zal IKEA enkel nog LED-lampen en -verlichting verkopen.

TER GELEGENHEID VAN EARTH HOUR LANCEERT IKEA EEN BIJZONDERE DEAL:

Tussen 14 en 27 maart 2013 stort IKEA 1 euro aan WWF voor elke aankoop van de lamp 'Solvinden'. Deze LED-lamp gebruikt de energie van wind en zon en is hierdoor heel zuinig.

Wist je dat?

LED-lampen verbruiken 85% minder energie en branden 20 maal langer dan gloeilampen. Hun gebruik heeft een belangrijke impact op het globale energieverbruik (en dus op jouw factuur).

Indien één miljoen mensen elk één gloeilamp zouden vervangen door één LED-lamp, dan zou dit overeenkomen met een besparing van de CO₂-uitstoot die overeenstemt met de terugtrekking van ongeveer 6700 auto's uit het verkeer of met het planten van 17 miljoen bomen per jaar.

22%

Een gezin bezit gemiddeld 24 gloeilampen. LED-lampen gaan 20 jaar mee, wat er bijgevolg voor kan zorgen dat een volledige overschakeling naar LED-lampen een besparing van 22% op de energiefactuur zou betekenen.

WWF in uw testament

Deze baby-chimpansee werd uit de handen van smokkelaars gered

(c) Kate Holt / WWF-UK

Nieuw leven. Ook na mij

“We hebben allemaal kansen gekregen in het leven. Soms zijn er harde tegenslagen, maar ja, geen reden om op te geven. Ik wil niet dat deze planeet kapotgaat.

Ik wens aan iedereen die nu geboren wordt, mens, dier, plant, een mooie kans. Daarom vertrouw ik op WWF in mijn testament.”

Frank Simkens, 46 jaar, nam WWF op in zijn testament

Uw laatste wil schenkt zoveel mogelijkheden aan nieuw leven. Want het leven stopt pas als we het geen kansen geven. Contacteer Annie Ghys **(02/340 09 24** of via e-mail: **annie.ghys@wwf.be**) als u in uw testament iets wil doen voor de volgende generatie.

Meer informatie kan u terugvinden op www.wwf.be

Onze missie

Het verlies van biodiversiteit op aarde tegengaan en bouwen aan een toekomst waarin de mens leeft in harmonie met de natuur.

www.wwf.be

GEEF ONS JOUW ENERGIE EARTH HOUR

20:30 Zaterdag 23 Maart 2013

Earth Hour 2013 betekent veel meer dan enkel jouw lichten te doven. WWF nodigt je uit om vijf eenvoudige stappen te zetten om jouw impact op het milieu te verminderen. Help ons om een levende planeet door te geven aan onze toekomstige generaties. Voor meer informatie kan je terecht op www.wwf.be/earthhour.

